

2500 dolayında resim depolarda çürümeye terk edilmiş

TOPLUM / RESİM VE HEYKEL MÜZESİ

Sarayda bir resim mezarlığı

Her an yangın ve çalınma tehlikesi. Yanlış ışıklandırma, yüksek nem oranı, sıcak-soğuk farklılıkları, bakımsızlık... Bir resim deposuna dönüşen müzede Türk Resim Sanatı'nın değerli eserleri ölümlle burun buruna

Soyguncu hiçbir ipucu bırakmadan ortadan kaybolmuştu... İkisi Fikret Mualla'ya, diğeri Jija Repin'e ait, 10 milyon lira değerinde üç tablo, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nden sessiz sedasız çıkartılmıştı. 28 Temmuz 1986 sabahı müzede büyük bir panik yaşanıyordu. Mimar Sinan Üniversitesi, kendi bünyesinde "vuku bulan bu esef verici" olaya hemen el koyuyor, Rektör Muhteşem Giray soruşturma açıyordu. Nasıl oluyordu da ziyarete kapalı bir günde müzeden

resim çalınıyordu? Giray, "Biz şimdi, o günlerde görevli ve izinli personelle ilgili bir araştırma yapıyoruz" açıklamasını yapıyordu. Aradan onca zaman geçmesine rağmen soyguncu hâlâ yakalanamadı!

Haber sanat çevrelerinde hiçbir şaşkınlık yaratmamıştı. Ama ortak bir tepki vardı: "Nasıl oldu da şimdiye kadar müzedeki tüm tablolar çalınmadı? Müze Allah'a emanet!" Doğrusu bu düşüncelerinde haksız sayılmazlardı. Bir zamanlar Os-

Bu bina bir zamanlar görkemli Osmanlı yapılarındandı

manlıların en görkemli yapılarından biri olan, Dolmabahçe Sarayı'nın Velihaht Dairesi, 1937 yılında Atatürk'ün isteği üzerine, Türk Resim Sanatı'na damgasını vuran sanatçıların tablolarının sergilendiği bir müze haline getirilmişti. Ve o günden bugüne hiçbir bakım görmeksizin kendi kaderine terk edilmişti. Yıllar süren bu ihmal sonucu müze, müze olmaktan çıkmış, bir resim deposuna, adeta resim mezarlığına dönüşmüştü.

Müzenin ne kadar "zavallı" bir halde olduğunu görmek için Dolmabahçe Sarayı'nın bitişiğindeki bu harap binaya adım atmak yetiyor: Sallanan merdivenlerden çıkıp sergi salonuna girdiğiniz andan iti-

baren içinizi karaltı basıyor. Pencere-
cerelere kalın beyaz perdeler asılı.
Tavanlardaki avizeler sökül-
müş. Sergi odalarında aydınlatma aygı-
tına rastlanılmıyor. Bu ışsızlık
içinde yapılacak tek şey tablolara
çok yakından bakmak oluyor.
Türk Resmî'nin en değerli bu tab-
lolarının üzerinde derin, onarılması
zor çatlaklar var. Resimlerin rengi
hayli soluk duruyor. Heykellerin
hepsinin yüzeyi simsiyah bir kir ta-
bakasıyla kaplı. Süslemeli tavanla-
rın hemen hepsinde çatlaklar, kırık-
lar göze çarpıyor. Binanın kuzey
cephesine doğru gidildikçe tahribatın
büyüklüğü daha çarpıcı biçim-
de ortaya çıkıyor. Kimi odalarda
tavandan duvara suların aktığını
gösteren izlere rastlanıyor. Bazı
odalarda ise yosunlu duvarlarla
karşılaşıyorsunuz. Birçok kapının
tokmağı yok, olanlar da dokunul-
duğu an elde kalacak korkusu ve-
riyor. Camlar kirden simsiyah ol-
muş. Pencereilerin pervazları çürü-
müş. (Temizlenirse dağılacakların-

var. 8 bin 500 metrekairelik bu alan-
dan müdüründen bekçisine kadar
topu topu 28 eleman sorumlu. Oy-
sa bu sayının en az 80 olması gere-
kiyor.

Bu koskoca alan içinde sergile-
nen resimlerin sayısı ise 250. Sergi-
lenmek üzere depolanan, daha doğ-
rusu çürümeye terk edilen resimle-
rin sayısı ise 2 bin 500 dolayında.
Bu depolardaki resimlerin hali ger-
çekten içler acısı. Bir kısmı yerler-
de, toz toprak içinde. Çelik raflar-
da barındırılanlar da tozla, nemle
karşı karşıya... Müze Müdürü Bel-
kis Mutlu, üzülererek "Resimler hızla
ölüyor" diyor. Müzedeki tüm re-
simlerin restorasyona ihtiyacı var.
Müzedeki ise bu işle görevli üç kişi
bulunuyor, bunlardan biri halen
yurt dışında. Ayda en fazla on tab-
lo restore edilse bile, tüm resimle-
rin hayata kavuşturulmaları için bu
tempoyle en az 20 yıl geçmesi ge-
reliyor. Tabii restorasyonun han-
gi ehil ellere bırakıldığı da ayrı bir
tartışma konusu.

Müdür Mutlu,
tüm bu sorunla-
rın yakında çö-
zümleneceği
inancını taşıyor.
Çünkü soygun
olayından sonra
gözler nihayet
müze'ye çevril-
miş. Yetkililer-
ilgililer resimle-
rin güvenliğini
sağlamak için
tıpkı Batı'daki
müzelerde oldu-
ğu gibi "Allah-
lık" bu müze'ye
de kapalı devre
televizyon siste-

mi yerleştirmeye karar vermişler,
aygıtın ihalesi yeni yapılmış. Mut-
lu, sevinçle, "Sayın Necmettin Ka-
raduman müze'yle epey ilgilendi.
Yeni restorasyon çalışmalarına baş-
landı. Üç yıl sonra bambaşka bir
müze'yle karşılaşacaksınız. Binanın
iç, dış cephesi restore ediliyor. Çağ-
daş depolama sistemi yapılacak, bi-
naya klima aygıtı, çağdaş ışıklandı-
rma sistemi yerleştirilecek" diyor.
Göreve geldiği gün Mutlu'nun ilk
iş i tüm ışıkları söndürmek, avize-
leri sökmek olmuş: "Mevcut elek-
trik tesisatı binanın güvenliği açı-
sından çok tehlikeli. Her an yangın
çıkabilirdi." Daha sonra perdeler
asmış: "Kamudan özür diliyorum.
Bu, karanlıkta resim izlenmeyece-

Fikret Mualla'nın bu tablosu müzeden
sessizce çıkarıldı...

ğini biliyorum. Ama resimler öl-
mek üzereydi. Çünkü binadaki re-
simlere vuran, denizden yansıyan,
ültraviyolesi çok yüksek bir ışık.
Bu ışık resimler için çok zararlı. Sa-
lonumuzdaki resimler bu ışığa da-
yanamazdı. Renkleri zaten epey
solmuş. Biliyorum seyredenler için
durum çok kötü, hele kapalı hava-
da. En kötü şartlar altındayız."

Depoların durumu hakkında
Mutlu şunları söylüyor: "Haklısı-
nız resimler ölüyor. Tüm resimler
aşağıda bodrum katındaydı, bura-
sı çok rutubetli olduğu için hepsini
kaldırdık, ama şimdiki sistemde de
toz emici filtre yok, klima cihazı
yok. Rutubeti kışın ilkel yöntemle-
rle ayarlıyoruz, ama yazın mümkün
değil. Binadaki sıcak-soğuk farklı-
lıkları resimler için çok zararlı.
Ama ilerde bu sorunlar çözümlene-
cek." Mutlu, müzeyi kurtarmak
için yetkililerden ilgi, destek bekli-
yor.

Bu resim deposu müze'ye dönüş-
türülebilir mi? Bu resim mezarlığın-
daki ölü resimlere yeniden can ve-
rilebilir mi? "Olamaz", "olabi-
lir"e çevirmek ilgililerin, yalnızca
ilgilerine, isteklerine, sanata biraz
olsun bütçe ayırabilmesine bağlı ●

Bahçedeki bir ağaç sökül-
müş, ortaya yüzyıllık bir havuz çıkmış

dan korkuluyormuş.) Kırılan çok
sayıdaki camın üzerine kâğıt kap-
landığından bu tarihi binada sakil
bir manzara ortaya çıkıyor. Müze-
nin içinde kısa bir süre kalındığın-
da, vücudun eklem yerlerinde sızı-
lar başlıyor. Çünkü binanın kimi
yerlerinde nem oranı yüzde 90'a ka-
dar varabiliyor. Bir pencere pervazın-
dan Puşukerler fıskırıyor, bir rast-
lantı eseri buraya düşen tohum he-
men dal budak salmış. Binanın alt
katlarında bol miktar güvercin pis-
liği görebiliyorsunuz.

İnsanın biraz cesareti varsa iste-
diği tabloyu müzeden çıkartması
hiç de zor değil. Çünkü müzede hiç-
bir alarm işareti bulunmuyor. Yal-
nızca yangına karşı alarm sistemi